

איך השתלבה ישראל בעולמו של הקאובי תכול העיניים?

בתוך המערבון

המערבון הוא צורת האמנות האמריקאית האתנטית ביותר.

יש לו כללים קבועים לגמרי. גם כאשר הקאובי הופך לקציץ צבאי, וכאשר האינדיאנים הם יפאנים או קומוניסטים, צורתו הבסיסית של המערבון נשמרת. אספי סרטיים הוליוודיים עיצבו את עולמם הנמשי של האמריקאים, והטביעו עליהם חותם בלתימחה. הם מחפשים את המערבון בכל מצב.

העולם מחולק לטובים ולרעים. הטובים הם טובים, הרעים הם רעים. העין האמריקאית מבחינה בהם מייד, על פי צורתם החיצונית. הטוב הוא גבוה, אמיץ, ישר, בעל עיניים כחולות ושיער בהיר. הרע הוא שחרחר, בעל קוויפנים זרים. הטוב מנצח תמיד, כי אלוהים לצידו, וכך גם אשתו היפה, שהוא נאמן לה עד הסוף. גם הוונה של העיירה, יפהפיה מהממת, יש לה לבינה, והיא לצד הטובים. הטובים לוחמים למען הצדק, והורגים את הרעים. הרעים רוצים להרוס את דרדיהחיים האמריקאית, המבוסס על אהבתאמא ועוגתתפוחים.

השקורה בימים אלה בוועדתהחקירה המשותפת של שני כתייהקונגרס, העוסקת בפרשת איראן והקונטרס, הוא מערבון קלאסי.

זה רומה לסרט הוליוודי. ולא במיקרה. כי זה נעשה עבור קהל המחפש כחיים את הסרט ההוליוודי.

אילו נבחרו כל השחקנים עליידי מיישרהליהוק של אולפן הוליוודי, לא יכלו להתאים יותר לתפקידיהם. הם מושלמים, אחראיחד.

במרכז עומד הגיבור, אוליבר נורת'. הוא טוב מכל שחקן. הוא מושלם.

גבוה, עיניים כחולות, שיער בלונדי, מצח שאינו גבוה מדי. מבט ישר של איש ישר. מדים הנראים כאילו נולד בתוכם. שורותשורות של עיטורים.

אדם שכל חייו הם קודש למלחמה ברעים, הקומוניסטים. אדם הנאמן למנהיג עד הסוף, אדם שמעולם לא נגד באשתו. אדם שמוכירתו היפהפיההמהממת מוכנה ללכת אחריו כאש ובמים, אך שמעולם לא עשה עימה מה שאסור לעשות. עצם החשר הזה קומם אותו.

אדם שאין לא ספקות. אדם היודע מי הטובים ומי הרעים. אדם היודע שלמען הטובים צריך לעשות את הכל, לשלוח, לירות. אדם שבוחר בשטנות עילאית.

נורת' הוא גיבור של מערבון מתוחכם, מערבון למבוגרים. כלומר: תחילה הוצג כמנוול. חסידימערבונים ידעו, כמובן, מן הרגע הראשון שוהי רק אחיזעניניים.

שהואהוא האיש הטוב. אבל זה הגביר את המתח. במערכה הראשונה הוא עדיין חשוד באיש הרע. ואז, במערכה השנייה, משתנה לפתע הכל, והוא מתגלה בכל הרדי.

ומלו — האיש הרע. רי למצלמה להתמקד לרגע על פניו כדי שהכל יבינו מייד מידע. פרצוף יפאני. פניו החתומות של האיש הארויינטלי, וזמם המימות. גם שמו מעיד עליו שאינו "משלנו". סנאטור דניאל אינואי. השם כבר אומר את הכל. כאשר התסריטאי נותן לאדם שם כזה, ברור מה מקומו בעלילה.

וליד האיש הרע — הפרקליט היהודי. ערמומני, הולך סחור סחור כשאלותיו המפולפלות, מנבט להפיל את הגיבור כפה.

אך מובן שנסיון זה נדון לכישלון. במערכה הי אחרונה תצא האמת לאור.

לפני דור אחד או שניים, היה זה כורר שאיש כמו נורת' — הקאובי נמדי חילהנחתים, ראמכו כבית הלבן — יהיה אנטישמ.

די לחשוב על אפשרות כזאת, כדי להתחלחל. אילו היה איש כמו נורת' סונה נגד היהודים ונגד מדינת ישראל, היתה מתחוללת עכשיו מהסכה אנטישמית בארצותהברית.

אולם — ברוך השם! — נכון ההיפך. נורת' מעריך גדול של מדינת ישראל, והוא מפליג בשיבחה ככל הודמנות.

כי ישראל מצטיירת כיום, בעיני האמריקאים, כמדינתראמבו. מדינה קטנה ואמיצה, הלוחמת לצד הטובים ונגד הרעים, לוחמת ומנצחת תמיד.

לצידו של אוליבר נורת' יש עמרים ניר. גם מקומו שלו שמור במערבון.

זהו הצעיר האינדיאני הטוב, שהצ'יף הגדול שלח אותו כדי לעזור לגיבור. או הקציץ המכסיקאי ההגון, העוזר לגיבור לעשות סדר ולחסל את הבאנדיטים.

הוא לא בלונדי, אבל הוא כסדר, אמיץ. ישר. נאמן. בתחלת הסרט היה נדמה שישאל היא המדינה הרעה, חרשתהמימות, שהפילה את הגיבור כפה ופיתתה אותו לעשות מעשים שאייעשו. אבל זאת היתה רק תחבולה של התסריטאי, כדי לבלבל את הצופה ולהגביר את המתח.

עכשיו הכל ברור. ישראל היתה טובה ונאמנה

נורת'. זה היה טבעי, כי ניר היה יועץ ראשהמשלה למלחמה בטרור, והדבר היה בתחום אחריותו.

אך מה קרה בהמשך הדברים? מדוע טיפל ניר בפרשת איראן והקונטרס, ולא המוסר? מדוע לא מינה המוסר איש מטעמו, שיקיים את הקשר עם האמריקאים, אחרי שהסוחרים הפרטיים הוצאו מהעניין?

התשובה על כך פשוטה להפליא: נורת' הוא שקבע שנורה לו לקיים את הקשר עם ניר.

נורת' עקף את המוסר האמריקאי, הסייאיאי. כפי שהעיד השבוע, היה לו קשר ישיר עם ראש הסייאיאי, וליאם קייסי, פוליטיקאי מן החוג המצומצם של רונלד רגן. איש זה לא סמך על המוסר שלו, בכואו לכצע פעולות שהיו בעליל בלתיחוקות מבחינת החוק האמריקאי. הוא רצה ל הקים "מוסר בתוך המוסר", גוף סודי, קטן, העומד מחוץ לחוק, את המשימה הואט הטיל על נורת'.

על כן היה זה טיבעני שנורת' לא רצה באיששקשר ישראלי השייך למוסר.

. יתכן כי

נורת' חשש שמא ירלפו דברים.

הוא בחר כניר, אדם שפעל באופן עצמאי ליד ראשהמשלה, מבלי להיות שייך לגוף מודיעיני גדול.

וחוץ מזה, אחרי שהשניים הכירו זה את זה, נראה כי פעלה הכימיה. נורת' ראה כניר איש כמורה, קאובוי ישראלי.

(איני בטוח שהערכתו זו היתה נכונה. ניר אינו ראמבו. הוא אישיות הרבה יותר מורכבת. אך דעתו של נורת' היא שקבעה במיקרה זה).

כסך הכל נראה כי ממשלת ישראל התנהגה בפרשה זו בוהרי רות יחסית.

האיש שהיה אחראי למישלוחהנשק לאיראן היה, כחשבון הסופי, שרהביטחון יצחק רבין. רבין היה כעבר שגריר ישראל בארצותהברית, ועל כן הוא מצוי בסכך היחסים שבין הבית הלבן, המועצה לביטחון לאומי ושני בתייהקונגרס. הוא נזהר.

עד כמה שאפשר לדון כרגע, ישראל לא הסתבכה בכספים בחשבונותיהבנק השווייציים.

כאשר ביקש נורת' מישראל לשלוח נשק לקונטרס, סירב רבין לשלוח את הנשק במישרין, אלא שלח את המישלוח לאמריקאים עצמם. כסופו של דבר לא הגיע מישלוח זה. הוא עוכב בלב ים והחזר לישראל, אחרי שהתמוצצה הפרשה.

גם מישלוח זה לא נשלח אלא אחרי ששני בתייהקונגרס האחד אחרי השני — התירו את אספקתהנשק לקונטרס.

ממשלת ישראל היתה מודעת לחשיבות עמדתו של הקונגרס בפרשה זו, ועל כן נמנעה מלעשות מעשה שהיה עלול להתפרש כאקט העוזר לביתהלבן לבזות את הקונגרס.

עכשיו משתלמת זהירות זו. במערבון מופיעה ישראל באור חיובי למדי.

אלם ליחסים שבין אוליבר ועמרים, בין ארצותהברית וישראל, יש משמעות החורגת מן המערבון. זוהי הודמנות טובה כדי לתת את הדעת עליהם.

בעיניו של נורת' — כלומר, בעיני הבית הלבן והרוב הגדול של אזרחי ארצותהברית — העולם הוא שטוח. בעולם שטוח זה יש רק שני כוחות — הטובים, שהם האמריקאים ובעליבריתם, והרעים, שהם הסובייטים וגורריהם.

כל בעיה הקיימת בעולם, כל סיכסוך, כל עימות חייב להתאים לתמונה פשטנית זו — כפי שכל אירח בסדרם היה צריך להתאים למיטה האחת. האמריקאים עושים לכל בעיה חריגה מה שאנשי סדרם עשו לכל אורח חריג. אם היה ארוך מדי, קוצצו רגליו. אם היה נמוך מדי, נמתחו איבריו.

הסיכסוך הישראלילסלמיני הוכנס גם הוא למדי טתיסדרם עולמית זו. אין האמריקאים מוכנים לראות את מורכבות הבעיה, שהיא "חידהבמינה.

עכשיו הם עושים זאת גם לסיכסוך האיראניעיראקי, שאין לו קשר עם העימות העולמי. אין הוא מתאים למתכונת. אולם חבריו של נורת' לא ישקטו עד שתיישש ההתאמה. וכך נכנסים האמריקאים כמפירץ להרפתקה ימית שהיא הרתיסכנות, מפני שאינה נובעת מהכנת המציאות.

איש כמו נורת' יכול לשלוח נשק לכל מקום בעולם, להקים מחנות, להפיל מישטרים, לרצוח מנהיגים. אך דבר אחד אינו מסוגל לעשות, על פי טיבענו: לפתור בעיות, לעשות שלום.

ישראל משולבת כיום בכל רחבי העולם במערכת אמריקאית זו. היא מעורבת בתרסיר סיכסוכים לאילה, מספקת נשק למישטרים שונים ומשונים, רובם מרושעים. שמה הוזכר בכלי המישטרות הזרים נקשר למאבקים בסריילנקה, בניקראגואה, בדרוםאפריקה, בנאמיביה, באנגולה, בארגנטינה, בצילה, כי קוסטהריקה, בהונורוס, בפנמה ועוד ועוד ועוד.

בכל המקומות האלה היא פועלת, לפי אותם מקורות, על פי תיאום הדוק עם האמריקאים, על פי הנחיותיהם.

כלומר: על פי תפיסתם והבנתם של אנשים כמו אוליבר נורת'.

כדאי לחשוב מחדש על כך.

חיים אינם מערבון. כווריהארץ הוא עגול, לא שטוח. הוא מסוכך ומורכב לאין שיעור יותר מכפי שנדמה לקאובוי.

האינטרסים ארוכיההטווח של מדינת ישראל אינם מתאימים לשום מיטתסדרם.

לאורך כל הדרך. היא בצד הנכון. היא לוחמת ברעים. מקומה בלב הצופה בטוח.

הופעתו של נורת' לפני ועדתהקונגרס לא התגלה שום דבר חדש. הכל היה ידוע מן הרוחות הקודמים, ובעיקר רוח ועדת הסנאטור ג'ון טאור.

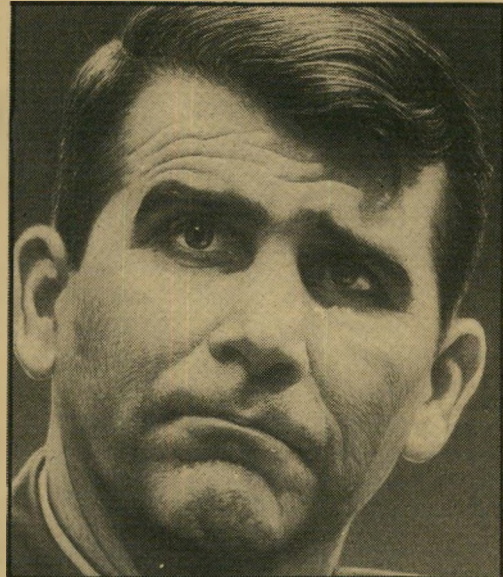
מה שהשתנה הוא יחס הציבור האמריקאי לפרשה. עד להצגה הגדולה, היה הציבור מבולבל. היה נדמה שהנשיא הנערץ — ראמברכיבוע — לא אמר, חלילה, אמת.

אמריקאי אמיתי אינו משקר. לא במערבון. היה נדמה שקציץ חילהנחתים ברח מן האחיות ומסרב לה עיד. קאובוי אמיתי אינו בורח לעולם.

היה נדמה שניסו לשלם דמיכופר לחוטפים. זהו מעשה אנטי אמריקאי. זה לא קורה במערבון.

כל העניין נראה עקום, מעוות. ממש עלילה אנטימערכונית. עכשיו הכל בא על מקומו בשלום. ההצגה התחילה, והכל הבינו שהתמונה היתה פשוט משובשת. בעורת ערותו של נורת', הכל הסתרד.

הטובים שוב טובים, והרעים רעים. אם מישוהו שיקר, הוא רק

אוליבר נורת': אהבתאמא ועוגתתפוחים

השתמש בתחבולה למען העניין הטוב, כדי לרפוק את הרעים. וזה כסדר.

יכולים היהודונים בכלייהתיקשורת בחוף המיוחזי לייכב כמה שהם רוצים. מיליוני אמריקאים בעיירות ובערייהשדה, במערב התיכון ובמערב, בדרום ובצפון, יודעים שנורת' הוא הגיבור האמריקאי האתונטי, זה שנראה כאלף סרטים קודמים, כאלף תפקידים קודמים.

אנחנו איתך, אולי? צועקות הכרזות. אמריקה, אמריקה!

יהו נורת' האמיתי? איך הוא נראה בעיני ישראלים בעלי כושראכתנה?

ישראל כביר, שנפגש עימו כמה פעמים, תיאר לי אותו כך: "גבר יפהתואר. עושה רושם מצויין. פיקח. אדיב מאוד. בלי קצוות חדים. איש נעים. מרשים". ואחרי מחשבה שניה: "אבל פשטני. פשטני מאוד".

האם הוא אריאל שרון אמריקאי? איש, שאינו נמנה עם מעריציו של שרון, אמר: "כן. דומה מאוד. אבל נורת' יותר מתוחכם".

אלמלא היה נורת' פיקח ואינטליגנטי, לא היה מצליח להפוך את הקערה על פיה כקלות כזאת. על תשובותיו לסנאטורים, אנשים ממולחים ומשופשים, מעירות על תפוחות ומחשבה מהירה. גם אם תודרך מראש עליו עורכידין טובים, לא היה עומד במיבחן זה, אלמלא היה הוא עצמו מצוייר בתחכום רב.

איך הגיע עמרים ניר למעמדו, כמהורה הישראלית של נורת'? איך נוצרה השותפות היפה הזאת של אולי ועמי, רוד ויהונתן, הנאמנים איש לרעהו, עד כי נורת' נחלץ לערותו ומגן עליו בכל חוסיליבו?

אולי לא נאלץ לעשות זאת. הוא גם לא נשאל על כך עליודי חוקריו. הוא חש לעורת ניר ביוזמתו שלו, אחרי שקרא בעיתון כאילו ניטלו מניר סמבויותיו.

איך הגיע ניר לנורת', או נורת' לניר? הסביר לי זאת השבוע מקור מוסך.

הוטל על ניר לספק לנורת' את המידע המודיעיני, שהיה דרוש ליירוט המטוס המצרי, שבו היו חוטפי האוניה אכילה לאורו. במהלך המיבצע הזה קיים ניר, מטעם ישראל, את הקשר עם